

fulgte paa om den Sag — thi det er jo aldeles klart, at i det forelagte Regjeringsforflag, der dengang gik ud paa en Bevilling af 33 Millioner i første Linie og angav ca. 38 Millioner som yderligere Udgift, altsaa i anden Linie, indeholdtes der en moderat Njordenhavns Landbefæstning, forsaavidt Forordningen da kun lod paa 14 Millioner, nu paa 34 Millioner — efterat jeg nu har gjenmemlest Forhandlingen, er det mig endnu mere tydeligt end dengang, at det var Kamppolitiken, der med den hele Forhandling i første Linie tilsigtedes. Jeg skal i denne Henseende kun fremdrage nogle enkelte Momenter, som forsaavidt kunne være veiledende. Det daværende Mindretals Ordfører her i Salen var saa velvillig, at, medens han paaviste disse store og betydelige Uoverensstemmelser mellem ham og os, som vare i Flertallet, gjorde han sig dog ogsaa paa en vis Maade opmærksom paa, at Menigheden havde dog en Grændse, at der var dog Punkter, hvori vi stemte overens, og jeg tror, at han saae det med en vis Tilfredsstillelse; men den daværende Krigs- og Marineminister modsigte dette paa det Bestemteste og afviste, at der fandtes nogen Overensstemmelse, nogen Lighed mellem hans Plan og Folkethingets Flertals. Ministeren udtalte sig udtrykkelig om den grundige Uoverensstemmelse, der var mellem ham og Thinget. Ogsaa dette var en aparte Udtalelse at høre fra en Minister, om hvem man dog skulde antage, at det maatte være ham magtpaaliggende at søge Overensstemmelse og ikke Uoverensstemmelse. Men det daværende ærede Medlem for Præsto Amt's 1ste Valgkreds (Scavenius), den nuværende Kultusminister, fik ogsaa dengang Anledning til, hvad der saa ofte falder i hans Lod, ligesom at udtale de usødte Tanker, idet han da opstillede Forordningen om en Oppløsningspolitik, en gjentagen Oppløsning af Folkethinget, ikke med det Niemed eller med den Forudsætning, at Regjeringen skulde tage noget Hensyn til Udsaldet af disse Valg, dersom de gik den imod, — nei, men med den udtrykkelige Forklaring, at i Kraft af denne Oppløsningspolitik skulde Flertallet bringes til at bøje sig, og hvis ikke, skulde det vise sig, at Forsvarsvæsenet hertillands i den Grad skulde forøges, at selv Haabet om Landets Fremtid skulde briste. Denne Modsatning, denne Sagens Stille paa Spidsen karakteriserer Kamppolitiken. Og den meget ærede Conseilspræsident satte Kronen paa Bærket, idet han brugte en Udtalelse, som jeg netop vil citere nu, fordi den, medens det ærede Medlem fra Middelfart (Monrad) talte, blev fra flere Sider gjort tvivlsom. Den høitæredede Conseilspræsident udtalte sig nemlig saaledes, at, selv om Flertallet, Mindretallet og Regjeringen fuldstændig

kunde enes om selve Forsvarsforanstaltningerne, saa vilde Regjeringen dog ikke gaa ind derpaa, forsaavidt Betingelsen derfor var, at man skulde gaa ind paa en extraordinær Indtægtskilde, en Indkomst- og Formuestat, og han søjede til: Jeg haaber, at denne Udtalelse vil være saa ren og klar, at der ikke skal kunne finde nogen Misforstaaelse Sted. Det blev heller ikke dengang misforstaaet, men Ordføreren tillod sig for det Første at bemærke, at det var jo kun Udtrykket for den Sætning, at kunne vi ikke faae vor Billie igjennem i Alt, skulde vi idetmindste vise, at der Intet skal gøres, og Ordføreren tillod sig endvidere indtrængende at advare mod den Politik, der gjorde denne Sag, Forsvarssagen, til Valplads, til Gjenstand for Oppløsninger, idet det var utvivlsomt, at politisk set, fra et Partistandpunkt set, var der ingen Tvivl om, at Kampen, ført paa denne Valplads, vilde føre til Seir for Folkethingets Flertal, til Nederlag for Regjeringen; men den Sag, vi forhandlede, var ikke tjent dermed; vi skulde tværtimod, om det var muligt, bidrage Vort til at holde den udenfor Partikampen. Den meget ærede Conseilspræsident afviste denne Advarsel med en, som det forekommer mig, noget haanlig Bending, nemlig med en Henvisning til, at Regjeringen allerede fra Begyndelsen af Samlingen havde tydelig angivet sin Holdning overfor den Sag. Saa, vil man erindre, kom Oppløsningen, og endnu i det aabne Brev af 30te Marts 1876 fastholdtes den samme — hvad skal jeg kalde det? — overlegne Tone, idet man nemlig der i Kongens Navn, altsaa som Regjeringens Opfattelse, udtalte, at den ansaae det ikke længer forsvarligt at udsætte Paabegyndelsen af extraordinære Foranstaltninger til Forsvarsvæsenets Fremme. Paa Grundlag heraf foregik Valget den 25de April, men med det Resultat, at Regjeringens Venner mistede Halvparten af deres Styrke, og dermed vendte vi saa tilbage, det vil altsaa sige, at den ene Del af Ordførers Spaadom var gaaet i Opfyldelse: Oppløsning paa Basis af denne Sag havde vist sig ubetinget at føre til Styrkelse for Flertallet. Vi samlede da paany, og Regjeringen forelagde Lovforslagene fuldstændig uforandrede, uden Bemærkning og uden Forklaring, men det var øjensynligt, at den seiersvisse Grundtone var forbi. De ville vistnok Alle erindre det overordentlig pinlige Indtryk, det gjorde, jeg kan gjerne sige paa ethvert Medlem i denne Sal — det er jeg overbevist om — da Conseilspræsidenten forklarede her ved 1ste Behandling af Forsvarssagen i den extraordinære